

Inserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanj se
ena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravišтво
(administracija) in ekspedicija na
Florijanske ulice h. št. 19.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Rožnih ulicah
št. 25.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Na rojstni dan Nj. Veličanstva cesarja.

Vsigar zvesti Slovenci so pač vedno zanimali se za osobne dogodbe Nj. veličanstva, ter so tudi praznike njegove praznovali v duhu z njim, želeči mu vse dobro, zdravje in dolgo življenje, srečo v vojski in miru, v zunanji in notranji politiki.

Slovenci so bili vedno prepričani, da srce vladarja gorko bije za vse svoje narode, enako gorko in sočutno za vse stanovce; kedar se je napak vladalo, niso pripisovali tega cesarju, ampak njegovim svetovalcem, ministrom, in prosili so Boga, da bi cesarja vedno z dobrimi svetovalci obdal. Kolikor tudi so enostranske, nemško-liberalne vlade pritiskale naš narod, vendar mu niso mogle zadušiti zvestobe in vdanosti do presvitlega cesarja; ljudstvo je čutilo in vedelo, da ta pritisk ne izhaja od cesarja. Ni še dolgo, kar je slovenski narod praznoval jako sijajno dan sreberne poroke Njih veličanstev, in tačas so morali pač omolkniti oni obrekovalci, ki so slovenskemu gibanju pripisovali neko veleizdajsko podlago.

Opozicija slovenskega naroda se nikdar ni obračala proti dinastiji ali proti državi, temveč vedno le proti nemško-liberalni sistemi: Slovenec hoče biti Avstrijanec, pa tudi Slovan, in ravno ker svojo zvestobo ceniti zna, zato se ne da na svojih tleh po tujcih podučevati, kaj je lojalnost in zvestoba, on odločno protestira proti temu, da bi se spoznavala avstrijska lojalnost v zatajevanji slovanske narodnosti. Več

ko polovica avstrijske armade je slovanske krvi; zvest in krepak je ta slovanski vojak avstrijski; in če je on bramba Avstrije proti sovražnikom, kako bi bilo pač mogoče, smatrati njegove rojake za menj zanesljive, za menj veljavne, nego druge narodnosti? Kakor je Slovan vsigar branil državo s svojo krvjo, tako jo pomaga vzdrževati tudi s svojim delom, s svojimi davki.

Iz teh uzrokov pa stopa v veljavo prislovice: „enaka bremena, enake pravice!“ in na to naravno pravo opirajoči se borili so se Slovani proti tistim vladam, ki so jim enakopravnost ne z besedo in pismom, ampak dejansko kratile in odrekale.

Ta borba ni bila brezuspešna, že se je naredil preobrat v naši notrajni politiki, in kmalo morda že bomo doživeli popolno ravnopravnost Slovanov v Avstriji.

S toliko bolj lahkim in veselim srcem praznujemo god presvitlega cesarja, ki je poklical na svojo stran nove, nam bolj prijazne ministre, ter s tem pokazal, da mu ni za nadvlado enega naroda, ampak za spravo vseh narodov in za vsem pravično vlado. Bog ga poživi še mnogaja leta!

O cerkvenem jeziku.

(Dalje.)

Zbor v Spletu l. 1688 je hotel odstraniti tako klasično neznanje cerkvenega jezika ter je ostro zapovedal vsem aspirantom duhov-

nega stanu študiranje staroslovenščine pod kaznijo izključenja ter je postavil šest učiteljev, ki so nekoliko bolj znali Illyricum litterale. Tudi zbor v Poreči (1733) je postavil šest izpraševalcev iz staroslovenščine.

A vsa zdravilna pomoč je prišla prepozno in nij gotovo, da bi bili tudi ti zdravniki ex offo dosti zmožni za svoj posel. Cerkevni jezik je bil mej glagoliti zdaj kakor prej zapuščen in da si so bile tri stolice za slovenščino, je pa manjkalo zmožnih učiteljev in slovnice. Benedikt XIV. je hotel popolno izceliti to zlo in je zategadelj ustanovil v rimskem kolegiji stolico za staroslovenščino a oddati se je morala ta zopet le ruski izobraženemu Soviču, branjniku Karamonovemu. Ta učitelj je pozneje predelal slovnico Smotriskega, koje delo je pa ostalo v rokopisu. Znamenite so besede, ki jih pravi Fortis (Kopitar Glagol. p. XVII) o tem predmetu: Quest'opera è tanto più meritevole di vedere la luce, quanto che la lingua sacra Slavonica, che si studia ne' Seminari di Zara e o' Almissa non ha grammatiche ben condotte, e che, morto l'Arcidi acono Sovich, non v'è più chi possa a buon diritto chiamarsene Professore. Učili so se menda v Zadru in Omišlju le toliko, da so se navadili glagolico čitati.

Taka je tedaj povestnica, tako sedanje stanje glagolitske liturgije. Očitati bi mi znal kdo, zakaj sem vse to napisal. Napisal sem zato, da se razvidi, kako je Rim vse storil za

Babica Rada.

(Slika iz bolgarskega življenja od S. Bobčeva.)

VIII.

Minuli ste dve nedelji od smrti Karadje; večna mu luč! V mestu počil je glas, da so sklenili, poslati vse ostale žive junake v Diarbekir (v malo Azijo). V to mesto poslali so tekom dveh let okoli 200 Bolgarov.

Pri odhodu v pregnanstvo obsojenih zbere se mnogo ljudstva, toliko, kakor bi pričakovali sultana. Bilo je tu vse mesto. Deklice učenke bile so praznično oblečene, in v rokah držale so šopke in razno cvetje.

Odpeljali so jih na kolodvoru iz mesta. Pričakujemo. Evo jih. Evo jih. Sina babice Rade gresta vsim na čelu; bili so veseli kakor ženini. Sam Bog vé, kaj so mislili, Turki so pa slabo nameravali.

Ko so se prognanci približali, poletele so devojke iz med ljudstva, da vsakemu junaku — bilo jih je dvajset, podajo šopek, sinova babice Rade pa okinčajo z venci.

Neko dekle govorilo je zelo kratek nagovor, v kojem je Rado imenovala Rimljanko, bolgarsko Kornelijo.

Obrnivša se k uklenjenima sinoma in drugim prognancem, zove jih svete mučence, boritelje

bolgarske svobode in dovrši vsklikom: „Na slavo svobodne Bolgarske!“

Zdajci stopi iz srede množice meščanska babica Rada. Hitrih korakov pohiti k sinom. Narod utihne. Sleherni je česa pričakoval. „Čujte, čujte, govorila bode mati domorodkinja.“

Dolgo časa govorila je Rada. Govorila je o dolžnosti proti domovini, o tem, kako ji je drago videti sinove, ki so spolnili svojo dolžnost, dalje, kako je pričakvati od mladine rešitve Bolgarske, kako se mora mladost izobraževati, napotiti na pot resnice — slednjič želj ujetnikom, da se povrnejo v „osvobojeno“ Bolgarsko.

Vsi pričujoči bili so globoko ginjeni. Mnogi so tudi jokali. Niko in Blagoj poljubila sta roko svoje matere, koja jih je strastno objela. Za odhod bilo je že vse pripravljeno, turški fesi obkrožili so brzo mladenče od vseh strani, in jih uveli v vozove.

„Do vidjenja v svobodnej Bolgariji“, klicali so prognanci domoljubi, mahajoč z robci.

Narod odgovarjal je: „Bog daj“. Čorbadžije kimali so z glavami in nekaj mrmrali, a njihove starke križale so se in šeptale: „Gospod usmili se nas in reši nas od hudega.“

Učitelji jeli so tolažiti babico, ali bolje, tolažiti se z njo. Spremljale so jo njene hčerke: Draganka in Kinka.

— Nič mi ni bolj žal, govorila je Rada — kakor to, da nimam več sinov, ki bi nadaljevali sveto delo apostolstva.*)

Vsaj jaz nisem prognana, mamica, odvrne hčerka Draganka.

IX.

Minolo je deset let od tačas. Kaj se je vse zgodilo v teku tega časa! Koliko je pretrpela med tem naša bolgarska domovina! Ne vem, ali ako samo stradanje stori mučenca, najdeš težko na svetu kraj, ki bi rodil več mučencev.

Tekom desetih let pospešil se je razvitek Bolgarske uspešno, prikazale so se nove, sveže in jake moči; nastala so nova vseučilišča, pomnožile so se knjige in časniki; rešilo se je tudi „bolgarsko cerkvene vprašanje“ ali tako imenovani „grškobolgarski prepir.“

Agitacije niso nehale. Govorim o agitacijah proti petstoletnim vragom. Bolgarski rodoljubi protestovali so proti neznosnemu jarmu sužnosti v Sofiji, Eski-Žagri in v Srednej gori.

Ves čas bila je naša babica med prvimi agitatorji. Njena hiša bila je skrivno pristanišče za vse, ktere je turška vlada preganjala in shod apostelnov. Stareja Radina hči nado-

*) Aposteljina imenujejo v Bolgariji vsacega političnega agitatorja. Prev.

glagolitsko liturgijo, zakaj se je uže ta liturgija v toliko krajih opustila in se še zmerom bolj opušta. Iz tega se razvidi, da bi bilo najbolj, ko bi glagolijaši sami polagoma mesto glagolitskih cerkvenih knjig vveli latinske in to željo je izrekel tudi provincijalni zbor v Ogleji v šestnajstem veku. (Cf. Assemani Kalend IV, 409.) Pomislimo le, da je slovenska stolica v Zadru prenehala, da je zadnji misal od l. 1741 in zadnji breviarij od l. 1791 in rituale še nikdar bilo nij! Ako se je v naj-novejšem času kaj teh knjig tiskalo, ne vem, in ako so se tudi kaj tiskale, se s tem obče slabo stanje nij dosti spremenilo.

Ker oba pisalca v „Narodu“ zahtevata samo vvedenje staroslovenščine v liturgijo in ker C—v kar naravnost odsvetuje grško, t. j. cirilično liturgijo, zatoraj ne morem nikakor razumeti stavka pisalca duhovnika: „Na Primorskem se je ta red tudi ohranil mej ruski katoličani.“ Kaj misli pisalec s tem povedati? Uredništvo je pristavilo k temu stavku opazko: „Tudi v Dalmaciji in po Bosni in Hercegovini imajo nekateri redovniki pravico v slovenskem jeziku maševati, v Zadru se to zgodi saj v enej cerkvi.“ Brez zamere, nekako tako nedoločno o razprostrjeni glagolitske liturgije je govoril Kopitar pred štiridesetimi leti v svojem Glagoliti, a zdaj ko je l. 1857 izdal škof Vitezić „Dimostrazione della località in cui viene praticata la liturgia slava glagolita del rito latino nella Diocesi di Veglia“ in nadškof Gollmayr „Synopticus“, bi se uže lahko malo določneje govorilo.

Nam najbliža škofija, v katerej se liturgija deloma glagolitski opravlja je tržaško-koperska. Škof Legat je v tej zadevi naslednje Ginzlju poročil: „Pozvedoval sem, kolikor je bilo mogoče, v koliko se je na nekaterih krajih moje škofije slovenska liturgija še ohranila in kaj je še drugače o njej znanega. Poročila so prav pomanjkljiva; iz ohranjenih krstnih, mrtvaških in poročnih zapisnikov se le razvidi, da je bila do leta 1678 slovenska liturgija v liburnijskih župnijah, namreč v Kastovu, Veprinci, Lovrani, Mošenicah in Veršci izključljivo v navadi, kakor pričajo stari misali in breviariji. Duhovniki onih časov so prihajali

večidel iz Dalmacije in iz bližnjih otokov Čresa in Krka ter so donášali slovenski obred in slovensko omiko, kakor so se je navadili v slovenskih semeniščih. Ko se je pa na Reki ustanovil jezuitski kolegij, so se tudi domači mladeniči obrnili k teologičnim studijam in slovenska liturgija je polagoma zginila. Zdaj je skoraj v vseh staroavstrijskih istrijskih župnijah navada, da ob nedeljah in praznikih mašnik list in evangelij pri maši slovenski poje; tudi je iz sosednje senjske škofije, kjer je l. 1824 s potrjenjem tamošnjega škofa izšla v to namenjena knjižica, v naše kraje prešel običaj, da se poleg lista in evangelija tudi predglasje in molitve slovenski pojo; a zdaj se vedno bolj sprejema latinski obred.“

Pri sedanjih okoliščinah bi ne bilo nič drugega bolj želeli, kakor da bi se po vseh škofijah, v katerih je bila rimsko-glagolitska do zdaj v navadi, duhovniki poprijeli latinskega misala in breviarja. Oni deli sv. maše pa ki se pojo, naj se pojo slovenski. Tako se godi tudi v ilirski cerkvi sv. Hijeronima v Rimu. S tem bi se duhovščini in občnemu napredku popolno ustreglo a ljudstvu bi se nijedna pravica ne prikratila. (Konec prih.)

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 19. avgusta.

Novo ministerstvo je tako sestavljeno: Taaffe, predsednik; Stremayr, pravosodje; Falkenhayn, kmetijstvo; Pražak, češki minister; Zimalkovski, poljski minister; Korb-Weidenheim, trgovina; Horst, deželna bramba.

Manjkajo še ministri za notrajne zadeve, ki jih začasno vodi Taaffe, za finance, ki jih začasno vredeje Krtek, ali kakor se piše Chertek, rojen Dolenjec, in za poduk, ki ga začasno vodi Stremayr.

Mi Slovenci smemo z novim ministerstvom še precej zadovoljni biti, le to se nam ne dopada, da je ostal Stremayr. Vendar imamo to tolažbo, da bo šolske zadeve vendar drugemu oddal, ter da si je pridržal pravosodje.

Da nemško-liberalci in Madjari s to vlado

niso zadovoljni, si lahko mislimo, saj so bili vedno navajeni, izključivo vladati. Madjarski listi že ponujajo nemškim novo zvezo zoper „reakcijo“, kakor pravijo, pa se mora čitati „zoper Slovane“. Ni dvoma, da bodo nemško-liberalci to zvezo radostno sprejeli. Vprašanje pa je, ali bodo oboji zadosti močni, da Taaffeja vržejo. Kako radikalno se je položaj spremenil, kaže nam odstop Andrassyev, ki se zdaj že gotovo napoveduje. Andrassy zastopa in predstavlja dualizem in madjarsko hegemonijo. Če on res pade, potem vémo, da je prevrat v naši notrajni in zunajni politiki bolj odločen, nego smo si mislili upali.

Uzroki, ki se nam naštevajo po vradnih listih za Andrassyev odstop, zdé se nam vsi izmišljeni. Pravi vzrok mora tičati v zunajni politiki, koje niti pa se nam do zdaj še skrivajo.

Kdo bo še vstopil v novo ministerstvo, pokazalo se bo najbrže še le o shodu državnega zbora. Imenujejo se — Rieger, Klam — Martinic, Hohenwart, Suess, Plener. Mislimo, da Nemcev je že dovolj v ministerstvu, Čeh je le en sam, Poljak en sam, Slovenec pa nobeden, kar celo češki „Narodny listi“ obžalovaje omenjajo. Nič bi ne škodilo, ko bi enkrat en Slovenec v ministerstvo prišel, recimo Herman namesto Stremayra za pravosodje, sicer pa še Hohenwart za notrajne zadeve, Čerkavski za nauk in bogočastje, kak Čeh pa za finančnega ministra.

Nemški listi novemu ministerstvu ne pre-rokujejo dolzega življenja.

Baron **Widmann**, bivši deželni predsednik na Kranjskem, pozneje v gorenji Avstriji, pride za cesarskega namestnika v Tirole. Baron **Pino** pride na mesto njega iz Trsta v gorenjo Avstrijo; baron de **Pretis**, bivši minister, pa pride za cesarskega namestnika v Trst. S tem bodo zadovoljni menda le gorenji Avstrijci; Widmana Tirolci pač ne bodo veseli, vendar tam ne more tako postopati, ko na Kranjskem. De Pretis bo v Trstu prej Lahe podpiral, nego Slovence, za to pomeni odhod Pino-tov veliko zgubo za primorske Slovane.

Vnanje države.

Razmere med **Rusijo** in med **Nemčijo** postajajo čedalje bolj hladne. Ko so Rusi videli, da je Bismark na berlinskem kongresu njim nasproti delal, zgubili so vse simpatije za njega, zdaj pa celo pravijo, da je Bismark popolnoma izoliral Rusijo v Evropi, tako da nemajo Rusi v slučaju kake vojske nobenega zaveznika pričakovati. Vsled tega je velika razdraženost na Ruskem zoper Nemce, ki tako nazaj plačujejo dobrote, ki jim jih je Rusija delila. Nemški in ruski listi se že kavsajo, kakor bi stali na pragu rusko-nemške vojske! Mislimo, da tako daleč še nismo.

Anglija. Vojska s Culu-Kafri še ni končana, kakor se je nedavno poročalo. Angleži se pomikajo vnovič v dveh četah proti deželi Četejava.

Angleška vlada si dobrika, da je mirovna pogodba z Afganci zadosti častna in koristna, ter da se od te strani Angleži nemajo nič več bati. (?) Ruska vlada je bojda obljubila, da pri svojem vojskovanju s Turkomani ne bode zasiedla mesta Merv.

Bolgarijo. V kratkem se pričnejo nove volitve za bolgarsko skupščino, ki se bo odprla 25. oktobra.

Izvirni dopisi.

Iz Celja, 15. avg. (Kranjski fantje na Štajarskem.) Oprostite, da Vas, slavne pevce

mostovala je zelo svoje brate. Posvetila se je narodnemu delu, in bila poročevalka med Bukureštom, Ruščukom in Trnovem. Večkrat šla je, preoblečena v možko obleko, v Balkan, da odda pisma iz raznih vstaških krogov. Sedanji čas najdete sliko te junaške devojke v hiši vsacega bolgarskega rodoljuba.

Leta 1876 bil je vstanek dosti bolje uredjen, kakor prej kedaj, ali so ga zaradi tega tudi po tem besnejšem in zverinskem načinu zatirali, tako da človeku to premišljujočemu kri v žilah zvođeni. Za klanjem velicega travna v južnej Bolgariji sledila je srbsko-turška vojska. Zmaga — nesreča — razbite nade!

X.

Zgodilo se je to nedavno. Naše mesto pričakalo je Nikota in Blagoja z njihovimi tovarši. Hvala caru-osvoboditelju morala je turška vlada izpustiti iz azijskih temnic vse politične prestopnike Bolgare. Povrnili so se tudi poslednji Mohikanci vstaškega odbora.

Sošli so se na kolodvoru. Ne samo dvorana, marveč tudi trg bil je poln naroda. Naše devojke obdale so prišlece z šopki, pevaje junaške pesmi. Radostnih klicev ni bilo konca.

Ali s tem se ne konča svečani prihod. Nek bogat trgovec želi dati večerjo na čast vrnivših se prognancev. Pri pojedini bili so pričujoči tudi mnogi drugi prognanci in učitelji.

Kakor je znano, je pri nas najprej — obed in vino, ki razgreva kri. Zbrani so se radovali in vesela bila je tudi babica Rada, ktera zapove svojima hčerkama da zapojete, a zapela je tudi sama.

Ponoči napravili so na dvorišču babice kolo, plesali so vsi — tudi deklice in dečki, a tudi hčeri in sinovi babice Rade.

Ali glej vsredi občne radosti pokaže se tudi ona, naša babica, oblečena v črnem bolgarskem „sukmanu“ (obleki); njeni srebrobeli lasje so razčesani, vsa je vesela, živa, djal bi, dvajsetletna dekle. V roki držala je nekaj majhnega.

— Slava bolgarskim mučencem, reče svečanim glasom.

— Slava jim! zakliče ves narod.

— Slava onim, koji so prvi pokazali pot bolgarski svobodi! Mnogi od njih so umrli, ali njihov spomin ostal bo na veke... Slava onemu, na ktereга gomili je rastla ona cvetka (zdejci pokaže in vzdigne visoko moder cvet), ta cvetka vzrastla je na svetih ostankih Stefana Karadje, slava mu!

— Slava Štefanu Karadji! zagrmí daleč na okrog, in zdejci se premeni za trenotek svečana radost v tiho molitev....

Prevel —n—

čitalnice ljubljanske, s tem imenom, na koje je vsak kranjski Slovenec ponosen, pozdravljamo. Nameravalo se je že lani napraviti koncert in serenado očetu štajarskih Slovencev, takrat svojo rojstno 70letnico praznujočemu vrlému starčku, gospodu cesarskemu svetovalcu, dr. Štefanu Kočevarju, na čast. Znano pak je, da je preteklo leto nevarno obolel, in okupacija zlate Bosne je zadela tudi rodbino našega jubilara s tem, da je bil g. dr. Sernec advokat v Celji in zdaj nadlajtnant v rezervi, g. Kočevarjev zet, poklican v vojsko. V tej tužnosti se izvršiti ni moglo, kar so željno nameravali tukajšnji Slovenci, Slovenci cele krasne južne Štajarske. Na veselje vseh rodoljubov in in častilcev našega očeta, je ljubljani veteran okrevaj, g. dr. Sernec srečno vrnil se domov, torej bomo, akoravno zaradi neljubega zakasnenja ne vse tako, kakor lani nameravano, letos izvršili, ker so po odboru celjske čitalnice povabljeni slavni pevci čitalnice ljubljanske obljubili, prijazno sodelovati pri koncertu, ki se bode napravil 7. ali 8. septembra t. l. (nedelja in praznik), ki ima na dvojno vplivati: vzbujati, krepiti in razširjati narodno zavest, in pomoči s čistim koncerta dohodkom po toči in ognu zadetim našim bratom v mariborskem in št. lenartskem okraji. Morebiti se učini še drugega kaj, česar se veselimo, kar je veselje vzbujajoča tajnost med nami. Vse se veseli, težko pričakuje, slišati Vas, drage brate kranjske. Vaše petje slovi ne le po vseh okrajinah slovenskih, naši domovini, preseza, ponosno izrekamo, tudi njih meje; Slovenec pak, kjer se poje, sede z radostnim srcem med svoje. Slišati mogočne, oziroma v srce segajoče glasove orjaškega zbora slovečih pevcev se vsi nepopisljivo veseló, ne le tukajšnji, nego Slovenci krasne okolice naše isto tako. Torej pridite, ljubljenci naroda našega, da Vam z gorkim čutjem v desnico sežemo, bo nas ko listja in trave. Na svidenje, dobro došli!

Iz Solkana, 11. avg. „Resnica je Bogu ljuba“. Te besedice dajo povod nekterim solkanskim rodoljubom, opravičiti enega najmarljivejših delavcev naše čitalnice, kterega hoče neki „Andrejčkov Frančevič“ v „Slov. Narodu“ v svojem dopisu in poslanim pred svetom osmešiti. — „Frančevič“ se čuti razžaljenega, ker se je bivši tajnik naše čitalnice tudi odborništvu odpovedal zaradi propadlega narodnega kandidata v drž. zbor, kteremu so pripomogli tudi solkanski volilci, ali prav za prav „Andrejčkov Frančevič“ (Ali ni res!?) „Andrejčkov“ se izgovarja, kaj da ima čitalnica pri volitvah opraviti, ker se čitalnica že po svojih pravilih ne sme v politične zadeve mešati. Res je! A prašamo: kaj so čitalnice, in zakaj so ustanovljene? Kratki odgovor je ta: čitalnice smo mi, to je njih društveniki, in čitalnice so zato ustanovljene, da širijo znanje in narodno zavest, ob enem da budijo narod naš! S tem pa, če njih lastni društveniki, posebno pa tisti, kateri imajo največji upliv pri ljudstvu, da pri tako važnih volitvah, proti vnetim narodnim kandidatom agitirajo, to se pravi sam sebe z glavo ob zid biti, in ne narodno napredovati. „Andrejče-Frančevičeva“ poslanica, nekako hudo preti bivšemu odborniku, češ, da naj pusti mirne ljudi pri miru, ako ne, bode drugače. Prosimo vas gospodine! Ravno ko ni bilo še „Andrejčka-Frančeviča v Solkanu, bil je najlepši mir med našim društvom, in veliko boljši narodni napredek kakor zdaj. In zakaj? To bi znal kateri drugi boljši povedati, ali žalibog ni ga več med nami, kateri je dobro poznal, komu bje

prava ljubezen do naše čitalnice, in sploh do narodnega napredka.

Gospod „Frančevič“ v njegovem dopisu sam toži, da v Solkanu narodnost peša, in da se narodno petje izgublja. Kdo je tega kriv? Menda bivši naš odbornik, ki je, ni davno tega v odboru seji predlagal, naj bi čitalnični odbor bolj pogostoma napravljaj narodne veselice in tako še to poletje, da bi napravil na vrtu ljudsko veselico s petjem, ker bi imela naša mladina priliko slišati narodne pesmi, in tako se bolj narodnosti zavedala. Na to je bil odgovoril (kakor se nam iz gotovega vira pripoveduje), da se zdaj v prevažnem delavnem času ne morejo pevci petja udeležiti, in tako naj se veselica za ugodnejši čas odloži. Mi pa mislimo, da bi bil boljši odgovor, da za zdaj nimamo pevcev, in tako tudi petja ne, ako si ako si ga od drugod ne izposodite. Ako želite slišati napredek narodnega petja, hodite v Čepovan, Kviško, Št. Peter, v Vertajbo, Dornberg, itd. tam bode te slišali narodno slovensko petje, in tam, kjer se narodno petje pospešuje, tam tudi gotovo narod napreduje. In kdo je tega kriv, da se zdaj v Solkanu ne sliši drugo kot italijanske pesmi? Ta naj vpraša „Frančevič-Andrejčeviča“, ali tistega, kateri je zato poklican, ki bi moral se kaj več potruditi za pospeh narodnega petja.

Gospoda! Zvonec nositi, in ne delavno zvoniti, to se pravi narodne praznike popustiti. — Delati je treba, in ne svoje dalavce opravljati, in svoje mizerje po svetu razpravljati. —

Več solkanskih rodoljubov.

Iz Sarajeva, 4. avgusta. (Bosanski narod, njegovo izobraženje in težko stanje vlade proti njemu.) Mnogo dopisov sem že poslal v vaš cenjeni list, v vsakem popisal vam razne novosti in sploh napredek v tej deželi. Danes pak vzamem si svobodo, samo nekoliko omeniti o bosanskem narodu, kojega solčno in senčno stran že čez pol leta vsak dan ogledovati morem.

Bošnjak, bodi si ktere koli vere je popolnem pokvarjen in stoji na zazjadnji stopinji človeškega izobraženja. Najprvo mesto se ve da vsakako zavzema turčin, ker njegov „kora“ sili ga postopati tako, v vsem drugem pak so vsi „brača“ enega roda ene krvi.

Da je ta ubogi narod tako propadel, vzrok je v prvi vrsti vlada bila, ker ona je na vse mogoče načine znala pridržati svoje podložne v tmuni in jim zaprečila vsako najmanje izobraževanje. Njij pomagali so vsi uradniki na jeni strani, na drugi pak do kože drli trgovci, turški, katoliški, pravoslavni in španjski čifuti, in s potrjim srcem moram iz prepričanja priznati, da so se tega konjederskega posla udeležili tudi duhovniki pravoslavni in katoliški. Zaradi tega grdega postopanja zadnjih, začelo se je že pred več leti strašno mrzenje med katoliki in pravoslavni. Obe stranki hrepeneli ste samo po bogastvu in zato črnili druga drugo, služili pa namestu Bogu — tujim državam. Tako je bil n. pr. prvi pravoslavni pop bolj turčin kakor Turk sam, in prvi katoliški duhovnik vse, kar si je človek misliti mogel, samo duhovnik ne. Ta mržnja prešla je v narod in se tako razširila in močno vtrdila, da se bo težko zatrla. Nikdo čest. bralcev ne bi verjel, da je meni pred nekaj časom najbolj spoštovan pravoslavni pop rekel: „Ako bi do tega došlo, ja bi prije bio turčin nego Rimljan, ja volim turčina, a Rimljana nikako.“

To so pač strašne besede v sedanjih bur-nih tukajšnjih časih, in gotovo ne bode tako ponašanje brez nasledka ostalo. Namesto, da

bi mržnja pojenjala, pa vedno le bolj raste in ni se čuditi, ako pravoslavni s Turki vred delajo in napejajo se. Tudi politiko mislijo že uganjati, namesto da bi vsi složno skrbeli za izobraženje svojih potomcev ali pa da bi se odvadili svojih grdihih turških navad. Pravoslavni pop, kakor tudi nekteri katoliški duhovni privadili so se tako vsega turškega, da celó ne-čejo popustiti vsega, kar je nespodobno. Tako n. pr. jedó razun juhe vse z golo roko in sede v srajci na golih tleh, zemlja jim je miza. Jed, pijača in novci so jim edina skrb. Sedaj, ko bi bil čas skrbeti za nove šole itd., ne zmeni se ti nikdo, to jim bode trn v peti, ker potem ne bode jim mogoče v bodočnosti tako z ubogim divjim narodom postopati. Namesto da bi sedaj v slobodnem času popolnem popačeni in skozi in skozi pokvarjeni in najhujše razuzdani narod svarili in podučevali, ne zmeni se ti nikdo zá-nj. Divji narod pak umira vsled nemarnosti in razuzdanosti, ker enake ne naj-deš nikjer.

Svoboda prinesla je tedaj divjemu narodu poleg vsega dobrega tudi dosto slabega. Poprej ni se smelo preklinjati to ali drugo vero, sedaj pak to čuješ, kadar koli ti je drago. Narod proti narodu, vera proti veri, to ti je na dnevnem redu škandalov. Ni še popolnem mir v deželi in Bog ve, kaj nas še vse čaka, ali kljubu temu pričel se je oster boj med narodnostmi. Pravoslavni smatrajo se za podložne nekdanjega velicega srbskega cara in govore srbski jezik, druga stranka so rimljani, katoličani ali latinci in nekaj turčinov, oni so Avstriji bolj udani, govore pak nekteri hrvatski, nekteri srbski jezik, tretja stranka so „veliki Hrvati“, koji znajo dokazati, da je vse hrvatsko in da srbskega jezika ni.

Četrta stranka so turki, koji ne priznajo nič drugega nego Turčijo, oni niso ne Srbi, ne Hrvati, še manj pa Bošnjaki; ako ga vprašaš, koji jezik da govori, odgovoril ti bode, da „bosanski jezik.“ Te zadnje stranke živo upanje je, da jih bodo Arnauti rešili „švaba.“

V takih razmerah ni nikakor čuda, ako vlada ne vé, kaj storiti in ktere stranke se držati, in zato tudi ni čuda, ako je dostikrat v zadregah. Narod, posebno pravoslavni, pa tudi katoliški in židovski, ne skazuje se prav nič hvaležnega, in temu vzrok so največ izobraženi ljudje, ker njim je grdo rokodelstvo odiranje skoro odrezano. Prosti narod tedaj imajo izobraženi v rokah, krenejo ga kakor jim drago, in dokler voditelji ne bodo Avstriji popolnem udani, ne bode vladi nikakor mogoče Bosno povzdigniti vsaj na stopinjo nekoliko izobraženega naroda in po osvojenji Bosne v deželo civiliziranih dežela mnogojezične Avstrije.

H koncu rečem le toliko še, da so prav istinite besede necega francoskega časnikarja, ki je rekel, da bode najmanj še sto let trebalo, predno Bošnjak človek postane.

Turske pošasti v človeški podobi nadaljujejo svoje proteste zoper vsako najmanjo stvar, vse jih boli, če se jim le lašček skriviti skuša. Proti konjedercu so protestirali, češ, da se ne vjema s koranom, ker po njem ne sme se nobena žival ubiti, tedaj tudi najnesnažniji ne. Protest imel je dober vspeh, prepovedano je loviti pse po ulici, ravno tako pretepati jih menda tudi, ako bi človeka zvečer čreda od 100 in še več psov domov gredočega napala, tedaj po mnenju turških psov oziroma turških človeških izvržkov ne sme se tacemu napadu nikdo braniti.

Naj Vam tudi še omenim nekoliko o cenah različnega blaga. Meso goveje, kar je vsa-

kako glavna stvar dobiva se dobro po 35 kr. oka, to je 2 $\frac{1}{4}$ funta, ovčje še nekaj ceneje, ravno to ceno ima svinjsko meso. Kruh je postal tudi cenejši, žemlje, rožički in „salcstangli“ dobivajo se prav lepi po 3 kr., drugi kruh je še ceneji.

Stanovanje dobiva se nekaj časa že tudi ceneje, še precej evropski mobilirana soba za 7—10 gl. na mesec, v bolj oddaljenih ulicah pak cela hiša za 10—15 gl.¹⁾

Vsi upamo, da s časom bode se živel najbolj po ceni v Sarajevu, da bi tudi narod bil podoben vsaj najneotesanejšemu hribovcu, koji še nikdar ni iz svoje kočje v bližnjo vas prišel, potem bi bili gotovo vsi srečni in ne bi nikdo želel se nazaj v domovino, kjer še vedno po ostudnih nemčurjih smrdi.

Domače novice.

V Ljubljani, 19. avgusta.

(Cesarjev rojstni dan) se je praznoval v Ljubljani 17. zvečer z godbo, ki je naredila spreved po mestu; na strelišči je bilo streljanje v korist pogorelcem na Igu. Včeraj v jutro so pokali topovi iz grada; v zvezdi pa je bila slovesna vojaška maša. Na čitalnici so vihrale cesarska in slovenske zastave. — Sinočnemu „Tagblattu“ se je pa sanjalo, da so vojaki pred vit. Kallino defilirali. Gospod predsednik se bo tam v českih toplicah pač smejal, če bo to čital, ako mu „Tagblatt“ sploh tje pošilja.

(Čitalniški pevci) so imeli v nedeljo mašo na Rožniku. Ali pojdejo pevci v Celje, ali ne, še ni gotovo. Plašijo se menda prevelikih stroškov. So namreč vmes pevci z bolj pičlimi dohodki. Omenili smo že enkrat, da naj bi se pevci podali pod pokroviteljstvo glasbene matice, katerej je naloga in dolžnost, gojiti slovensko petje, rodoljubi bi potem glasbeno matico bolj zdatno podpirali, ona sama pa bi potem na svoj račun pevske izlete napravljala, ali da bi za pevce vsaj vožnjo plačala.

Poslano.

Častiti gospod urednik!

Prosim Vas, da bi tacemu sleparju (kakor ga smem po vsi pravici imenovati), kakor je Filip Fromm iz Dunaja, nikakor ne dali prostora v svojem cenjenem listu; utegnil bi še druge opehariti, kakor je mene. On je še bujši kakor jud, kar on imenuje zlato, še rumeno ni. V svojem inseratu pravi: „žepne ure od ponarejenega zlata, umetno in čudovito izrezljane, pri vsaki uri zlata double urna verižica, madaljon, baržunasti etui in glavni ključ.“

Jaz sem si naročil še spomladi uro prvo notri imenovane vrste, s poštnim povzetjem, ali ko sem zavitek odprl, sem se prav prestrašil, ker sem videl, kako sem opeharjen. Zračunil jo je več, ko je notri omenjeno, namreč 3 gl. 90 kr., toraj 45 kr. zavijanje računi, kar je popolnoma preveč. Ura je popolnoma za nič, verižica jeklena, taka, da jo za 5 kr. v vsaki prodajalnici lahko dobim, madaljon in baržunasti etui je popolnoma izostalo. Ko bi kdo rekel, da to ni res, se jaz lahko z uro in z voznim listom izpričam.

Zatoraj Vas prav lepo prosim, ne dajte njegovemu inseratu nič več prostora v svojem cenjenem listu, akoravno Vam ga plača, in obvarujte druge, da jih ne bo osleparil, kakor

¹⁾ To je bilo pred vel ikim požarom, zdaj bo tudi to mnogo slabše. Tega dopisa smo nekoliko zbrisali, ker je prišel požar vmes. Vredn.

je mene.*) Jaz bi rad uro dal za polovico cene, kar mene stane, pa si je še nobenemu pokazati ne upam.

S spoštovanjem

Andrej Pavlič.

V Podgorji pri Kamniku 12. avg. 1879.

*) Gledé plačanih inseratov, vzlasti iz daljnih krajev, ni ne vredništvo ne opraviništvo porok za dobroto priporočenih reči, dobro pa, da ste to pojasnili. Vredništvo.

Svarilo.

Nekaj časa sèm se plazijo po Krajskem sleparji, ki ljudem šivalne stroje (mašine za šivanje) prav dober kup ponujajo, nekaj denarja naprej vzamejo, mašine pa potem nikdar ne pošljejo.

Drugi spet pošljejo naročeno mašino, pa tako naj-labeje sorte, ki že ni za nobeno rabo,

pa jo prodajo za drage denarje, kakor bi bila brez napake. Ljudje so potem vsi obupani in si ne vedó pomagati.

Kdor hoče tedaj dobro šivalnico po tistej ceni, kakor jo tovarna daje, imeti, dobi jo pri meni.

Jaz kupčujem že deset let s šivalnicami, in kdor jo od mene kupi, mu pet let zanjo dober stojim. Tudi znam vsako napako popraviti, če bi se na stroju kaj pokvarilo.

Na deželo pošiljam svojega popotnika Antona Grebena, kteri naročila sprejema in vsakemu zastoj pokaže, kako se na tem stroju šiva.

S spoštovanjem

Franc Detter,

v Ljubljani na glavnem trgu.

Loterijske številke 17. julija.

Na Dunaju: 52, 6, 65, 53, 72.

V Gradcu: 41, 4, 74, 85, 87.

Le jedenkrat

podaja se tako ugodna prilika, da si za polovico prave cene omisli vsakdo izvrstno uro.

Velikanska razprodaja.

Politične razmere, ki so nastale v celem Evropi, zadele so tudi Švico; vsled teh razmer se je na stotine delavcev izselilo, tako da je obstanek tovarn jako dvomljiv. Tudi največja fabrika za ure, katero smo mi zastopali, se je zaprla začasno, ter nam je zaupala prodajo svojih ur. Te tako zovane žepne ure so najboljše ure celega sveta, kojih okrovi so izdelani iz najčistjšega srebrnega niklja, so izredno elegantno gravirani in giljoširani, ter so ameriškega sistema. Vsled neke vlastne konstrukcije ne more se taka nikdar pokvariti, pade lahko na tla, sme se stisniti, a vendar ura pri tem nič ne trpi.

Proti povzetju, ali vpošiljavi male svote, katera je pri vsakej baži ur zaznamovana, s katero je plačana le pridejana zlata double urna verižica, baržunasti etui, glavni ključ za ure in delavska plača, dobi vsakda najčistjšo repasirano uro skoraj na polovico zastoj. Vse ure so natanko repasirane, ter garantujemo za vsako uro pet let.

V dokaz gotovega jamstva in stroge solidnosti, prevzemamo s tem dolžnost javno, da vsako nepristoječo uro nazaj vzememo, in z drugo zamenjamo.

Izpisek ur.

1000 komadov žepnih ur od ponarejenega zlata, umetno in čudovito izrezljane, najčistje regulovane, pri vsakej uri zlata double urna verižica, madaljon, baržunasti etui in glavni ključ; jeden komad le gl. 3.45.

1000 komadov remontoir žepnih ur, katere se pri kozici navijajo brez ključa, z dvojnimi okrovom in kristalnim ploščnatim steklom, tekočih na 15 rubinih, razen tega so tudi elektrogalvanično pozlačene, tako da jih nobeden zlatar ne more od prave zlatih razločiti; z verižico, madaljonom itd. preje jeden komad gl. 35, zdaj le gl. 10.20.

1000 komadov krasnih ur na sidro (ankeruhr) od najčistjega srebrnega niklja, tekočih na 15 rubinih, z emailiranimi kazali, kazalom za trenutke in kristalnim ploščnatim steklom. natančno repasirane; preje jeden komad gl. 21, zdaj samo gl. 7.25.

1000 komadov mobilnih ur na valje (cylinderuhr) v težkih giljoširanih okrovih od srebrnega niklja, s kristalnim ploščnatim steklom, tekočih na 8 rubinih, fino repasirane, z verižico, madaljonom, in baržunastim etuijem, jeden komad preje gl. 15 zdaj le gl. 5.60.

1000 komadov Washingtonskih ur na sidro od 13lotnega srebra, potrjene od c. k. denarnega urada, tekoče na 15 rubinih, elektrogalvanično pozlačene, da jih ne more nobeden strokovnjak ali zlatar od prave zlatih razločiti; fino na trenutek regulovane in poskušene. Teh ur stal je preje jeden komad gl. 27, zdaj pa le gl. 11.40.

1000 komadov Washingtonskih remontoir žepnih ur, od pravega 12lotnega srebra odobrenega od c. k. denarnega urada, pod najstrožjim jamstvom na trenutek repasirane, s kolesjem od niklja in privilegiranim regulovanjem, tako da nij treba teh ur nikdar popravljati. Pri vsakej uri da se zastoj tudi jedna zlata double urna verižica, madaljon, baržunasti etui in ključ vsaka taka urastala je preje 35 gl. zdaj pa samo 16 gl.

1000 komadov ur za dame od pravega zlata z 10 rubini, preje gl. 40, zdaj gl. 20.

1000 komadov remontoir ur od pravega zlata za gospode ali gospé, preje 100 gl. zdaj gl. 40.

650 komadov stenskih ur v najčistjšem emailiranem okviru z zvonilom, repasirane, preje jeden komad gl. 6, zdaj le gl. 2.75.

650 komadov ur z ropotcem, fino regulovane, dajo se rabiti tudi na pisalni mizi, preje gl. 12 zdaj le gl. 5. (4)

650 komadov z majatnikom (pendeluhr) v fino izrezljanih gotičkih visokih omaricah, navijajo se vsakih osem dnij, fino na trenutek regulovane, lepe, in impozantne. Ker je taka ura po minotih 20 letih še dvakrat več vredna, naj bi jo imela vsaka družina, ker se s tako uro sobo olepša. Te ure stale so preje gl. 35, zdaj se dobi za smešno nizko ceno gl. 15.75

Pri naročilih za ure z majatnikom (pendeluhren) priloži naj se tudi mala svota.

Naslov: Uhren-Ausverkauf

von

Philipp Fromm, Uhrenfabrik,
Wien, Rothenurmstrasse Nro. 9.